

Leszkay András bácsi Moha-meséje

Boldog újévet!

Egy téli reggelen, már nagyobacska koromban, ébredés közben egyszerre csak ráeszméltem, hogy hiszen ma újesztendő napja van. A következő pillanatban már ki is ugrottam az ágyból, és kapkodva öltözködtem. Gyopár, a bátyám egyszerre ébredt fel velem, kiugrott ő is, kapkodta magára a ruháját. Őcsénk azonban, hiába volt Ugribugri a neve, még aludt. Odakiáltottam hát neki: „Ugribugri! Újlesztendő van!” Gondoltam, hadd fusson ki velünk ő is a konyhába, együtt kívánjunk boldog újévet édesanyánknak, édesapánknak. De Gyopár rám szólt: „Hagyd aludni, úgyse jön!”

Tudtam én jól, hogy Ugribugri az este kijelentette, senkinek sem fog boldog újévet kívánni, de bíztam benne, hogy megváltoztatja elhatározását. De hiába bíztam. Komoly arccal nézte, amint sietve öltözködünk, de noszogatósomra csöndesen felelte: „Nem megyek.” „De miért nem?” Ha nem mondotta is, tudtuk mindnyájan a vonakodás okát. Ugribugri az utóbbi években csöndes és szegénylős lett. Idegenkedett mindenféle szerepléstől. Nem volt hajlandó versikét mondani édesanyánk születésnapján, vendégségben pedig mindig zavarba jött, ha tudta, hogy a háziak elvárják, kívánja egészségükre az ebédet vagy az uzsonnát. Nem is noszogattam hát tovább, hanem kiszaladtunk a konyhába.

Édesanyám éppen a reggelit tálalta édesapám elé, és boldog újesztendőt kívántunk mindkettőjünknek. Szívesen reggeliztünk volna mi is tüstént, de édesanyánk nem egyezett bele: „Mosakodjatok meg előbb, és öltözködjetek fel rendesen! Reggeli után pedig hasogassatok fát ide a konyhára, elfogyott.” Erre azonban összenézünk, és Gyopár így szólt: „Igen, igen..., de... mi több helyre is el szeretnénk menni boldog újévet kívánni. Hasogasson inkább

Ugribugri, ő bizonyára úgyse jön velünk.”

Ugribugri csakugyan nem akart velünk jönni, és mi még a reggelinket eszegettük, amikor már csattogni kezdett kicsiny fejszéje az udvaron. Mielőtt azonban útnak indultunk, becsomagolt egy porcelánbabát, és átadta nekünk: „Ti úgyis bementek Borcsa néniékhez is, vigyétek el ezt kis Borcsának!” Borcsa néni nagynénénk volt, kis Borcsa unokahúgunk, a babát pedig kis Borcsa hozta el nemrég hozzánk, hogy Ugribugri megjavítsa. Az egyik karja vált le. Ugribugri volt ugyanis a család javító mestere. Minden unokatestvérünk hozzá hordta elrontott, eltört játékszereit.

Először tehát Borcsa néniékhez mentünk, boldog újesztendőt kívántunk, ettünk diós- meg mákoskalácsot, és leültünk a kis Borcsa mellé a szőnyegre, hogy játsszunk vele egy kicsit. A megjavított baba alvóbaba volt, és én kíváncsi lettem rá, ki tudom-e nyitni kézzel a szemét. Olyan jól ki tudtam nyitni, hogy be se akarta csukni többé, pedig még ringattam is, hogy aludjék. Kis Borcsa meg sírva fakadt. Szégyelltem magam a rontópáloskodásom miatt, odasúgtam hát Gyopárnak: „Induljunk már!” Még egyszer boldog újesz-

tendőt kívántunk a háziaknak, és vittük a babát is Ugribugri gyógyító kezébe. Minthogy őcsikénk ekkor újra szóba került, Borcsa néniék nevetve említették: „Ő persze nem jön el, tudjuk, tudjuk, nem szeret boldog újévet kívánni.” Nevettünk mi is, és siettünk a többi rokonnunkhoz.

Utunk befejezéséül még a tanító bácsinkhoz is leszaladtunk a völgybéli falucskába, és ott találtuk nála több törpeházi címboránkat. Ott volt Habakuk, Menyus, Kököröcsin, a kis Babszem Bandi, Bérci Berci meg Kutykuruty. Ők is azért látogatták meg, hogy boldog újesztendőt kívánjanak. Betoppantunkkor éppen arra kérte őket a tanító bácsi, hogy ne felejtsek el megírni azokat a leckéket, amelyeket a szünidőre feladott. E figyelmeztetésen azonban mindnyájan huncutul mosolyogtunk, mert tudtuk, hogy a szünidei leckét nem veszi szigorúan. Hiszen tüstént mondotta ő maga is: „Ez a lecke nem kötelező, gyerekek. De igen nagy örömet szereznétek vele nekem, ha mégis megírnátok.” Mi azonban azt gondoltuk magunkban, hogy a nem kötelező lecke nem lecke. Nemsokára már indultunk is hazafelé, hogy el ne késsünk az ünnepi ebédre. Útközben pedig, mint-hogy annyian összehalálkoztunk, megbeszéltük, hogy ebéd után felmegyünk boldog újévet kívánni Földigszakáll bácsihoz is.

Földigszakáll bácsi, amint tudjátok, nem Törpeháza lakott a hegyoldalban, hanem magasan a hegyen, majdnem a hegytetőn, és attól volt nevezetes, hogy csillagszállal foglalkozik. Épített a házára váci ácsokkal egy kinyitható csillagvizsgáló kupolát is, abban állott a gépezettel forgatható, irányítható messzelátó. Nevezetes volt Földigszakáll bácsi arról is, hogy valóságos kis téli-kertet rendezett be a szobájában, különleges délszaki növényekből.

Még citrom- meg narancsfája is volt. Mindenkit érdekelt ez sok különösség, s éppen ezért ezzel a kérdéssel rontottunk be Ugribugrihoz a szobánkba: „De Földigszakáll bácsihoz csak eljössz délután! Mindnyájan felmegyünk hozzá boldog újévet kívánni!” Ugribugri azonban most nem is felelt tüstént. Nagy munkában volt. A szünidei leckét írta. Nevettünk rajta: „Hiszen ez nem kötelező!” Nyugodtan pontot tett egy mondat végére, aztán így felelt: „De a tanító bácsi nagyon szeretné, ha megírnánk.” Leitatta a tintát, becsukta a füzetet, és kijelentette: „Boldog újévet kívánni Földigszakáll bácsihoz sem megyek. Különben is dolgom van. Éppen Földigszakáll bácsi három könyvét akarom bekötni ma délután.” Ugribugri ugyanis a könyvkötészethez is értett. Valami folyóiratból tanulta meg.

Bármennyire ízlett is az otthoni diós-mákos kalács, Gyopár is, én is csak keveset ettem belőle. Földigszakáll bácsinál ugyanis mindig sokféle finom sütemény volt. Asszonylányai, menyei elhalmozták ajándékkal. Amikor azonban kopogtattunk az ajtaján, egy kis meglepetés érte a vendégseveget. A házigazda nem volt odahaza. Minthogy a faluba nem ment le, úgy gondoltuk, hogy nem-sokára visszatér, nyilván sétál egyet a szép száraz időben, a csikorgó hóban. Egyik társunk, Menyus, unokája volt Földigszakáll bácsinak, tudta a családi titkot, hova teszi a kulcsot a nagyapja, ha elmegy. Bementünk hát az erősen fűtött szobába, illedelmesen leültünk, várakoztunk és nézelelődtünk.

Amikor azonban már a negyedik, ötödik, hatodik negyedórát is elkongatta az öreg ingaóra, és Földigszakáll bácsi még mindig nem tért haza, egyre gyakrabban gondoltam rá – s mint kiderült, mindannyian – hogy kár volt olyan keveset enni az otthoni diósból, mákosból. Egyikünk végül ki is mondotta mindnyájunk óhaját: „Te Menyus...! Te unokája vagy Földigszakáll bácsinak..., te tulajdonképpen meg is kínálhatnál minket őhelyette!” Néhány perc múlva mindnyájan az éléskamrában voltunk: Menyus, Habakuk, Kököröcsin, Babszem Bandi, Bérci Berci,

Kutykuruty, Gyopár meg jómagam. Azazhogym rosszmagam. Mert a sok sütemény meg disznótoros tál láttán ugyanúgy nem vártam meg Menyus házigazdai kínálását, ahogyan társaim sem várták meg. Hol innen, hol onnan kaptunk fel egy-egy finom falatot, oktalan összevisszaságban tömtünk magunkba süteményt, sült kolbászt, pogácsát, tepertőt, dióskalácsot, ecetes uborkát, mákoskalácsot, sült hurkát, befőttet... Nagy kapkodásunkban le is löktünk a polcra egy pogácsás tálat, egy üveg őszibarack befőttet meg egy nagy üveg uborkát. Nagy baj volt, hogy nem féltünk tetteink miatt, tudtuk, hogy Földigszakáll bácsi mindent megbocsát.

S minthogy nem féltünk, jóllakottságunkban újabb szórakozást kerestünk, és bevezettük a szobába játszótársul Földigszakáll bácsi kecskéjét, Juliskát. Tulajdonképpen nem lett volna baj ebből, de egyszerre csak felkiáltott egyikünk: „Nini, az esthajnalcsillag!” – és már rohantunk is fel mindnyájan a csillagvizsgáló kupolába. Kinyitottuk a gépezettel a kupolát, s már éppen a messzelátót próbáltuk a csillagra irányítani, amikor bejött valaki odalenn a szobába. Hirtelen erős léghuzat támadt, és már röpült is le a kupolából a szobába a sok-sok apró papírlap, Földigszakáll bácsi temérdek rendbe rakott csillagászati feljegyzése. Ugyanabban a pillanatban már hallottuk is odalenn Földigszakáll bácsi kiáltását: „Juliska! Mit csinálsz?!” Juliska bizony legelt a szobában. Lelegelte a különleges délszaki növények javarészét. Az ijedt

Menyus már vitte is sietve vissza az ólba, mi meg ott álltunk szemben Földigszakáll bácsival, és mint valami csodálatos szobai havazás, még mindig szállingóztak a kupolából Földigszakáll bácsi fejére a csillagászati jegyzetek. Szomorúan nézett minket egy ideig, aztán csendesen kérdezte: „Tulajdonképpen miért jöttetek fel ennyien egyszerre?” Egyenesen rám nézett, felelnem kellett. De kétszer is torkomon akadt a mondat, amíg kinyögtem: „Azért..., azért jöttünk..., hogy..., hogy boldog újévet kívánjunk Földigszakáll bácsinak.”

Amikor néhány óra múlva lefeküdtem odahaza, és Gyopár elfújta a petróleumlámpát, elszorult a szívem. Arra gondoltam, féltve ápolt növényeinek pusztulásán milyen nagyon búsulhat most Földigszakáll bácsi. De tüstént meg is vigasztaltam magam egy kissé: Milyen jó, hogy holnap örömben is lesz része, ha majd átadja neki Ugribugri a három frissen kötött, keményfedelű könyvet.

Ekkor egyszerre csak eszembe jutott az is, hogy nemcsak Földigszakáll bácsinál helytelenkedtem aznap. Eszembe jutott, hogy nem aprítottam fát édesanyám kérésére..., nem vigyáztam kis Borcsa babájára..., nem szándékoztam megírni a szünidei leckét..., és eszembe jutott, hogy Ugribugri viszont... A többit végig sem gondoltam, hanem hirtelen felültem ágyamban, és átszóltam hozzá: „Ugribugri..., alszol?” Felriadt álmából: „Tessék? Mit akarsz?” De hallgattam. Éreztem ugyan, hogy fölfedeztem valami fontosat, de nem tudtam kifejezni. Ilyenfélét hebegtem: „Te Ugribugri... Én rájöttem, hogy... mi csak beszélünk..., mi csak mondjuk, hogy boldog újévet kívánunk... Te azonban... Te azonban” – mondtam volna nagy nehezen még tovább is. Ugribugri azonban dühbe gurult: „Azért ébresztettél fel, hogy éjnek idején bölcselkedjél nekem? Ha még egyszer föl mersz ébreszteni, hozzád vágom a papucsom!” Fél perc múlva már hallottam egyenletes, nyugodt légzését. Én azonban a fejem alá tettem a karomat, és még sokáig bámultam az ablak halvány fényű négyszögére. Gondolkoztam...